РУРАЛНА ПОДРУЧЈА КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Стево Пашалић
Универзитет Синергија
Бијељина
Телефон: +387 65 51 11 76
Факс: +387 56 21 02 02
E-mail: pasalics@terra.net.ba
Дарко Пашалић
Универзитет Синергија
Бијељина
Телефон: +387 65 52 29 44
Факс:
E-mail:

Сажетак: *Рурална подручја за туризам великог броја земаља, данас представљају веома битан ресурс који треба искористити у наступу на домаћем и иностраном туристичком тржишту. Рурална подручја више нису само база за производњу хране или слабо развијена подручја са којег становништво одлази у потрази за бољим животом. Она треба да постану подручја интензивног интересовања туриста. Једна од могућности укључивања руралних подручја у туристичка кретања јесте њихова трансформација у туристичке дестинације у којима ће одрживи развој туризма бити императив. Оваква улога руралним подручјима у Републици Српској је намијењена и стратегијом развоја туризма у БиХ. Уско повезана са туризмом у руралним подручјима је и производња хране, а прије свега успостављање производње здраве и квалитетне хране која ће бити конзумирана и од стране туриста који бораве на том подручју. Развој руралних подручја као туристичких дестинација може се одвијати у неколико праваца који ће детаљније бити представљени у овом раду.*

Кључне ријечи: *рурална подручја, туризам, дестинација, туристички производ, здрава* храна.

Summary: Rural areas nokadays represent very importane resource for tourisam of numerous contries, which should be utilired during representation on onternal and forign market. The rural areas are not anymore only a base for food production or low developed areas which population abandon it, serching the better life. That areas should become the centre of interest for tourists. One of the possibilities of including rural areas in touristic motion is their transformation into touristic destinations where the imperativ would be the sustainable, delelopment of tourism. Such part is dedicated to rural areas in Republic of Srpska and by strategy of tourism development in BiH.

The production of food in rural areas is closely tied to tourism, and first of all is establishing healthy and gualitatire food which would be consumated by tourists who stay in that area. The development of rural areas as tourists destinations may be proceeded into sereral directions which will be in details represen ted in this work.

1. УВОД

Општа глобализација и урбанизација, посебно присутна у свијету последњих двадесетак година, жеља за здравијем пословном и животном окружењу, те потреба да се спозна лични идентитет и поријекло појединца дају велику шансу за активирање

руралних подручја у туристичке сврхе. Ако овоме додамо и чињеницу да рурална подручја у Републици Српској представљају добру подлогу за одрживи развој туризма и да су природни ресурси на овим подручјима у великој мјери сачувани, онда није тешко закључити који је њихов потенцијал у укупном развоју туризма на овим подручјима. Значај руралног туризма и руралних подручја у развоју туризма наглашен је и у најновијој "Стратегији развоја сеоског туризма у БиХ". Овај рад је усмјерен ка идентификовању просторних цјелина у оквиру Републике Српске које су погодне за развој туризма у руралним подручјима као и на указивање на могуће моделе трансформације руралних подручја у различите туристичке дестинације.

2. РУРАЛНА ПОДРУЧЈА КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

2.1. Услови за туристички развој руралних подручја

Водеће земље руралног туризма у свијету јесу европске земље, а нарочито земље Европске Уније у којима се према неким истраживањима налази преко 95% смјештајних капацитета који се користе у руралном туризму. То би значило да се од укупног броја који се процјењује на око 1,7 милиона постеља чак 1,66 милиона налази у земљама Европске Уније. Највећи број туриста који учествују у руралном туризму опуштање и уживање у очуваној и здравој природи наводи као један од основних разлога за кретање у руралним подручјима.

Ако се ове чињенице узму у обзир лако је закључити да у Републици Српској постоје значајни ресурси за развој руралних подручја у туристичке сврхе. На подручју Српске је могуће издвојити регионалне цјелине: Крајина, Посавина са Озреном, Семберија, Романија и Херцеговина.

Ова подручја испуњавају услове за развој руралног туризма, а ти услови се огледају у сљедећем:

- постојање очуване природе и природних терена за спортско-рекреативне активности;
- култура, фолклор, обичаји, архитектура и гастрономија са карактеристикама које су специфичне за одређени рурални простор;
- близина иницијативних подручја (туристи који учествују у руралном туризму, нису значајно удаљени од рецептивних мјеста);
- спремност локалног становништва да учествује у развоју туризма.

Ова четири услова би могли означити као најважније услове које је потребно да неко рурално подручје испуњава како би се могао развијати туризам.

2.2. Трансформација руралних подручја у туристичке дестинације

Кроз овај рад се упорно говори рурална подручја и рурални туризам умјесто села и сеоски туризам. Велики број истраживача ове појмове поистовјећује и користи их у истом значењу. Кроз овај рад се жели указати да рурално подручје има нешто шири смисао од појма село. Оно поред села обухвата и ненастањена подручја у којима се обавља или се некад обављала пољопривредна активност, као и напуштена подручја која су у прошлости била настањена. Ово је битно имати на уму када се говори о трансформацији руралних подручја у туристичке дестинације.

Рурална подручја у Републици Српској се могу трансформисати у туристичке дестинације у неколико модела, односно на неколико начина.

На простору Републике Српске развила се густа мрежа сеоских насеља различите физиономије, функционалности и различитих културних обиљежја. У физиономији разликујемо села низијског типа (паноснки тип), као што су у Посавини и Семберији, села разбијеног типа у брдскопланинској области и села херцеговачког типа која у основи имају физиономију медитеранског типа. Многа од села (има их укупно у Републици Српској 2 625), пружају реалну шансу развоју сеоског туризма.

На сеоским манифестацијама и приредбама широм Републике Српске, многа културно-умјетничка друштва презентују и популаришу српски фолклор, музику, пјесму, рукотворине и др.

Основни тип туристичког развоја руралних подручја Крајине је могућ кроз више садржаја. Грмечка корида традиционална народна манифестација, одржава се традиционално сваке године 2. августа (на Илиндан) и окупља неколико хиљада домаћих и страних посјетилаца. Најзанимљивији и за гледаоце најатрактивнији дио програма представља борба бикова.

Кочићев збор, традиционална манифестација посвећена књижевнику и трибуну Петру Кочићу. Оджава се на Змијању, код Стричића, сваке године крајем августа.

Дани косидбе на Балкани је традиционална културна и спортско-забавна манифестација која се сваке године почетком јула одржава на локалитету Балкана код Мркоњић Града. Манифестација, сем такмичара, окупља велики број љубитеља природе, народне традиције и обичаја Крајине.

У Херцеговини, Невесињска олимпијада, спортско-културна манифестација, са традицијом дужом од сто година, одржава се у Батачком лугу, код Невесиња. Коријени Невесињске олимпијаде сежу до времена великог устанка српског народа у Херцеговини, познатог под називом Невесињска пушка. Ову традиционалну смотру сваке године посјети преко десет хиљада људи.

У туристичком вредновању руралних подручја Републике Српске треба очекивати све већи значај традиционалних манифестација у домену националних и вјерских празника, као што су: Видовдан, Петровдан, Ђурђевдан, Божић, Васкрс...

Када су у питању рурална подручја Републике Српске, може се ићи у два правца. Развој туризма у оквиру постојећих села, односно кроз смјештај туриста у објектима који се налазе у оквиру или непосредној близини куће у којој живе домаћини код којих се одсједа.

Други правац јесте активирање села која су дјелимично или потпуно напуштена кроз њихову трансформацију у село ресорт, у оквиру кога би туристи били смјештени у аутентично окружење и аутентичне објекте. Прије тога неопходно је уложити у реновирање и адаптацију таквих села. Све ово треба спровести у оквиру норми одрживог развоја како не би дошло до девастација простора.

Табела 1.

Преглед туристичких мјеста у Републици Српској са условима за развој руралног туризма

Крајина	Посавина са Озреном	Семберија и доње Подриње	Романија	Херцеговина
- Бања Кулаши - Бања Врућица - Слатина - Мраковица - Оштрељ - Борја -Блатница - Шипово	- Озрен - Дервента	- Дворови - Етно село Станишић - Долина Дрине (доњоподрињска села) - Губер бања	- Јахорина - Вишеградска бања - Пале - Соколац - Хан Пијесак	- Маглић - Невесиње - Тјентиште - Трескавица - Чајниче

Извор: Туристичка организација Републике Српске, 2008.

3. ЗАКЉУЧАК

На основу наведених чињеница, може се закључити да се однос туриста према руралним просторима знатно мијења и креће у веома широком распону.

Сви ови процеси дјелују кумулативно, с тим што највећи утицај на трансформацију руралних подручја у туристичке дестинације имају њихово уређење и опремање за потребе туриста, односно његови главни агенси кретање, боравак и активности туриста.

Туристички стручњаци могу и морају више и боље проучавати туристичка кретања до руралних подручја као туристичких дестинација, као мјеста кулминације догађаја у туризму, а Република Српска има све предуслове за развој такве врсте туризма.

ЛИТЕРАТУРА

1. Група аутора (2005): "Република Српска – туристички потенцијали", Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, стр. 221-228
2. Просторни план Републике Српске 2008-2015 (2008): Урбанистички завод Републике Српске, Бања Лука
3. Пашалић,С. (2005): "Туристичка валоризација општине Зворник", БРЕДА, Зворник
4. Стратегија развоја сеоског туризма у БиХ (2005): UNDP, Сарајево
5. Стартегија развоја туризма у Републици Српској до 2020. године (1998): Влада Републике Српске, Бања Лука
6. Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године (2008), Општина Бијељина
7. Статистички билтени Републичког завода за Статистику – туризам и угоститељство: Републички завод за статистику, Бања Лука